Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Achtergronddocument energielabel voor utiliteitsbouw

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal Ondernemen

Lay-out Energielabel utiliteitsbouw

Toelichting op Energielabel utiliteitsbouw

Status	definitief
Versie	001
Rapport	B.2024.1452.00.R002
Datum	27 mei 2026

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Project	RVO - Energielabellayout EPBD IV
Betreft	Offerte en voorbereiding
Uw kenmerk	-
Rapport	B.2024.1452.00.R002
Datum	27 mei 2026
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Bouw B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
2e lezer/secr.	GA|OZU

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Hoe ziet het energielabel eruit? 5

3. Energielabel - pagina 1 van het energielabel 7
3.1 Overzicht type en geldigheid van het label 8
3.2 Energielabel van het gebouw 9
3.3 Samenvatting bouwkundige kenmerken van het gebouw 9
3.4 Overzicht kenmerken installaties 10
3.5 Renovatiestandaard van dit gebouw 14
3.6 Energiebehoefte 14
3.7 Aanduiding CO_2-uitstoot 14
3.8 Aanduiding aandeel hernieuwbare energie 14
3.9 Over dit gebouw 14

4. Energielabel - pagina 2 uitleg en indicatoren 15
4.1 Energie uit fossiele brandstoffen 16
4.2 Lokale uitstoot door fossiele brandstoffen 16
4.3 Renovatiestandaard 16
4.4 Energiebehoefte 16
4.5 CO_2-uitstoot 16
4.6 Aandeel hernieuwbare energie 16

5. Advies - pagina 3 en 4 van het energielabel 17

6. Verbeter het gebouw - pagina 5 van het energielabel 19

7. Technische details - pagina 6 van het energielabel 20

8. Meer informatie - laatste pagina van het energielabel 24
8.1 Zo gaat de energieadviseur te werk 24
8.2 Vragen of klachten? 25
8.3 Disclaimer 25
8.4 Extra adrespagina 26

Bijlagen
Bijlage 1 Beslisschema's verbetermogelijkheden

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

1. Inleiding

In het kader van de EPBD IV zijn in Nederland een aantal aanpassingen doorgevoerd aan het energieprestatiecertificaat. Vanaf 29 mei 2026 is het nieuwe energielabel van gebouwen in Nederland beschikbaar. Door de wijzigingen van het EPBD IV is ook de lay-out van het energielabel herzien.

De energielabels voor woningbouw en utiliteitsbouw vertonen grote overeenkomsten, waarbij het meest in het oog springende verschil is dat het energielabel voor woningbouw uitgebreider is.

In dit document staat een toelichting op de keuzes die gemaakt zijn bij het opstellen van de lay-out van het energielabel voor utiliteitsbouw. Ook bevat dit document de hoofdlijnen van de rekenregels en beslisschema's die gehanteerd worden bij het genereren van het energielabel. De achtergrond van het energielabel wordt hiermee inzichtelijk gemaakt en stelt daarmee de energieadviseur in staat om het energielabel nader uit te leggen.

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

2. Hoe ziet het energielabel eruit?

In figuur 1 zijn de eerste twee pagina's van het nieuwe energielabel 2026 weergegeven. Op de volgende pagina zijn de laatste twee pagina's van het label gepresenteerd. In de volgende paragrafen worden de pagina's en onderdelen in detail besproken.

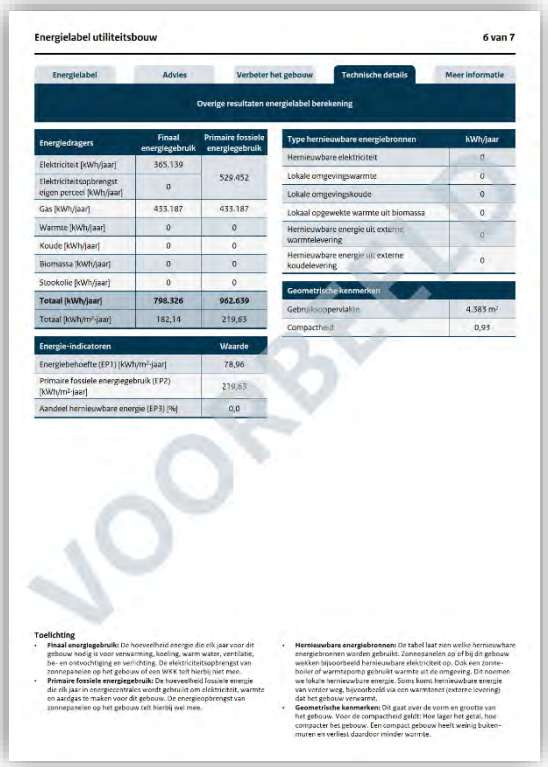
Het energielabel bestaat uit vijf onderdelen, te herkennen aan de tabbladen vanaf pagina 2:

- Energielabel - Pagina 1 vormt de voorzijde van het energielabel en geeft in één oogopslag een overzicht van de energieprestatie van het gebouw, met de labelklasse, het primair energiegebruik en een samenvatting van de opname, inclusief de kwaliteit van de gebouwschil, installaties en prestatie-indicatoren zoals CO_2-emissie en aandeel hernieuwbare energie. Daarnaast bevat deze pagina informatie over de geldigheid van het label, het adres van het gebouw en de registrerende adviseur. Op pagina 2 staan de bijbehorende toelichtingen.
- Advies - Pagina 3 en 4 geven advies over verbetermogelijkheden. Op pagina 3 staat een overzicht van maatregelen om het gebouw energiezuiniger te maken, met de bijbehorende aandachtspunten uitgewerkt op pagina 4.
- Verbeter het gebouw - Pagina 5 bevat praktische informatie en verwijzingen naar landelijke regelingen en subsidies voor verduurzaming.
- Technische details - Op pagina 6 worden de overige resultaten van de energielabelberekening gepresenteerd.
- Meer informatie - De laatste pagina bevat een algemene toelichting op het energielabel, werkwijze van de energieadviseur, vragen/klachten en een disclaimer.

figuur 1: pagina 1 en 2 van het energielabel

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241145200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Energielabel utiliteitsbouw 6 van 7

Energielabel | Advies | Verbeter het gebouw | Technische details | Meer informatie

Overige resultaten energielabel berekening

Energiedragers	Finaal energiegebruik	Primaire fossiele energiegebruik
Elektriciteit [kWh/jaar]	365.139	529.452
Elektriciteitsopbrengst eigen perceel [kWh/jaar]	0	
Gas [kWh/jaar]	433.187	433.187
Warmte [kWh/jaar]	0	0
Koude [kWh/jaar]	0	0
Biomassa [kWh/jaar]	0	0
Steenkolie [kWh/jaar]	0	0
Totaal [kWh/jaar]	**798.326**	**962.639**
Totaal [kWh/m²·jaar]	182,14	219,63

Type hernieuwbare energiebronnen	kWh/jaar
Hernieuwbare elektriciteit	0
Lokale omgevingswarmte	0
Lokale omgevingskoude	0
Lokaal opgewekte warmte uit biomassa	0
Hernieuwbare energie uit externe warmtelevering	0
Hernieuwbare energie uit externe koudelevering	0

Geometrische kenmerken	
Gebruiksoppervlakte	4.383 m²
Compactheid	0,93

Energie-indicatoren	Waarde
Energiebehoefte (EP1) [kWh/m²·jaar]	78,96
Primaire fossiele energiegebruik (EP2) [kWh/m²·jaar]	219,63
Aandeel hernieuwbare energie (EP3) [%]	0,0

Toelichting

- **Finaal energiegebruik:** De hoeveelheid energie die elk jaar voor dit gebouw nodig is voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, be- en ontvochtiging en verlichting. De elektriciteitsopbrengst van zonnepanelen op het gebouw of een WKK telt hierbij niet mee.
- **Primaire fossiele energiegebruik:** De hoeveelheid fossiele energie die elk jaar in energiecentrales wordt gebruikt om elektriciteit, warmte en aardgas te maken voor dit gebouw. De energieopbrengst van zonnepanelen op het gebouw telt hierbij wel mee.
- **Hernieuwbare energiebronnen:** De tabel laat zien welke hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Zonnepanelen op of bij dit gebouw wekken bijvoorbeeld hernieuwbare elektriciteit op. Ook een zonne-boiler of warmtepomp gebruikt warmte uit de omgeving. Dit noemen we lokale hernieuwbare energie. Soms komt hernieuwbare energie van verder weg, bijvoorbeeld via een warmtenet (externe levering) dat het gebouw verwarmt.
- **Geometrische kenmerken:** Dit gaat over de vorm en grootte van het gebouw. Voor de compactheid geldt: Hoe lager het getal, hoe compacter het gebouw. Een compact gebouw heeft weinig buiten-muren en verliest daardoor minder warmte.

VOORBEELD

Energielabel utiliteitsbouw 7 van 7

Energielabel | Advies | Verbeter het gebouw | Technische details | Meer informatie

Meer informatie over het energielabel

Dit energielabel is geregistreerd in EP-online, de landelijke database van energielabels bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Bent u een particuliere eigenaar? Dan vindt u de digitale versie van het energielabel op: **www.mijnoverheid.nl**
Bent u een zakelijke eigenaar? Dan vindt u de digitale versie van het energielabel op: **www.ep-online.nl**
Hiervoor logt u in met eHerkenning.

Zo gaat de energieadviseur te werk

De energieadviseur verzamelt technische informatie over het gebouw, bijvoorbeeld over de isolatie, verwarming en ventilatie. De energieadviseur volgt vaste regels om het gebouw op te meten en in het rekenprogramma in te voeren. In sommige gevallen worden in de berekening aannames gedaan. De energieadviseur wordt gecontroleerd door de certificerende instelling.

Energieadviseur

Naam
Naam Energieadviseur

Validatiewaarmheidsnummer
1111.2222.5555

Certificaathouder
Naam Certificaathouder

Certificerende instelling
Naam Certificerende Instelling

Kijk voor de contactgegevens op:
www.centraalregistertechniek.nl/energielabel/bedrijven/utiliteitsgebouw

Bepalingsmethode
Dit energielabel is opgesteld met de bepalingsmethode NTA 8800:2025.

Vragen of klachten?

Ik heb een vraag over dit energielabel
Bent u eigenaar van het gebouw?
Neem dan eerst contact op met de energieadviseur. Hij of zij kan uitleggen met welke gegevens is gewerkt en wat het resultaat betekent.

Bent u huurder van het gebouw?
Neem dan contact op met uw verhuurder. De verhuurder kan contact opnemen met de certificaathouder om de vraag te beantwoorden en uitleg te geven.

Ik heb een klacht over dit energielabel
Ga dan naar: **www.klacht-energielabel.nl**
Hier vindt u meer uitleg en een klachtenformulier.

Ik heb een algemene vraag over het energielabel
Kijk voor veel gestelde vragen over het energielabel op:
www.rvo.nl/energielabel-utiliteitsbouw

Disclaimer

De verbetermogelijkheden die op het energielabel staan, zijn kosteneffectieve mogelijkheden op het moment dat het energie-label wordt gemaakt. Of de verbetermogelijkheden verantwoord toegepast kunnen worden vanuit comfort, gezondheid en kosten, hangt af van de specifieke situatie. U kunt hier geen rechten aan ontlenen. Het is altijd slim om professioneel advies te vragen.

Dit document is digitaal ondertekend. Dit betekent dat u een echt energielabel heeft dat geregistreerd is bij RVO. U kunt meer informatie vinden op: **www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid**

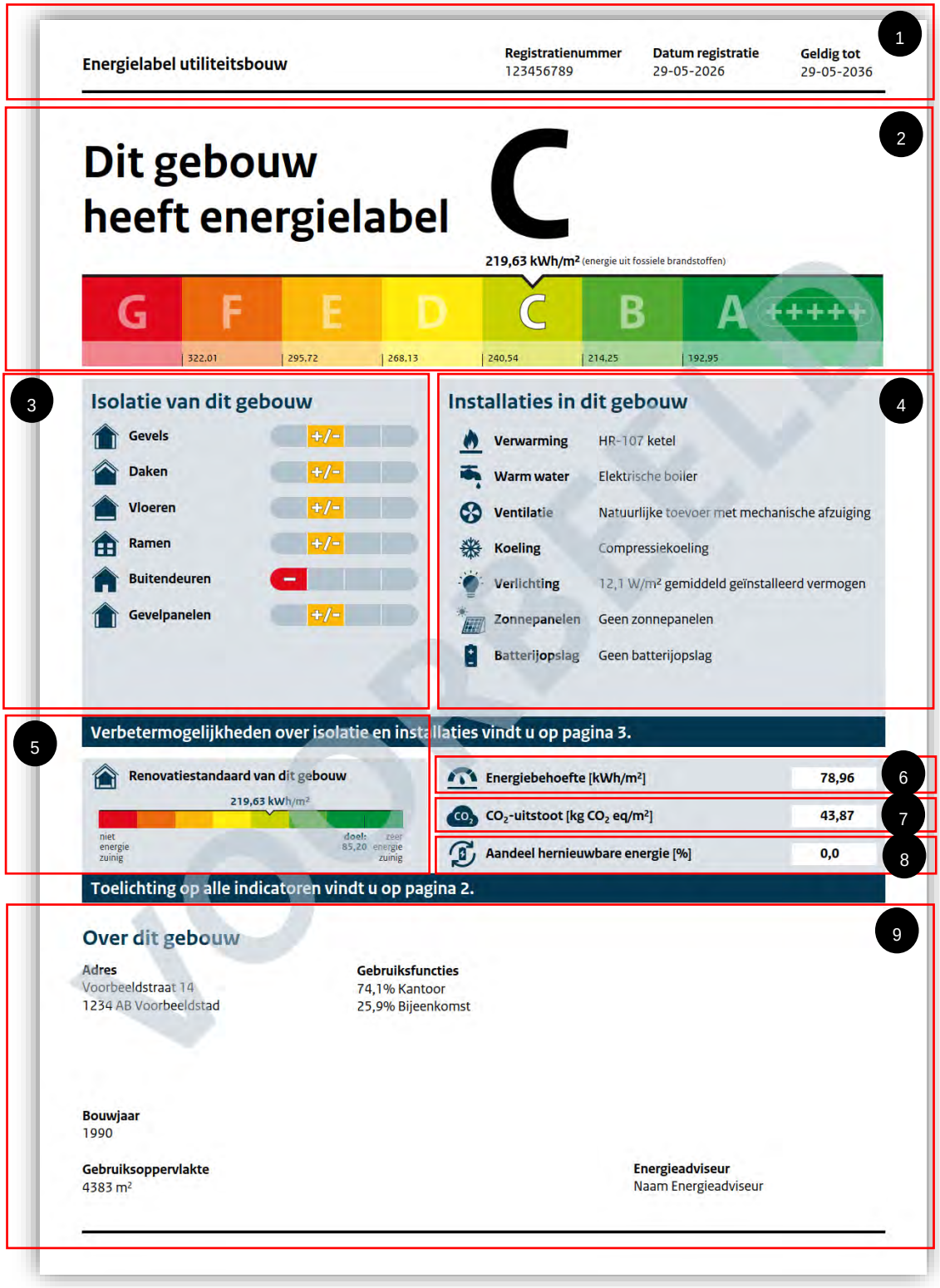
VOORBEELD

figuur 2: pagina 6 en 7 van het energielabel

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

3. Energielabel - pagina 1 van het energielabel

figuur 3: velden op het energielabel op pagina 1

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241145200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

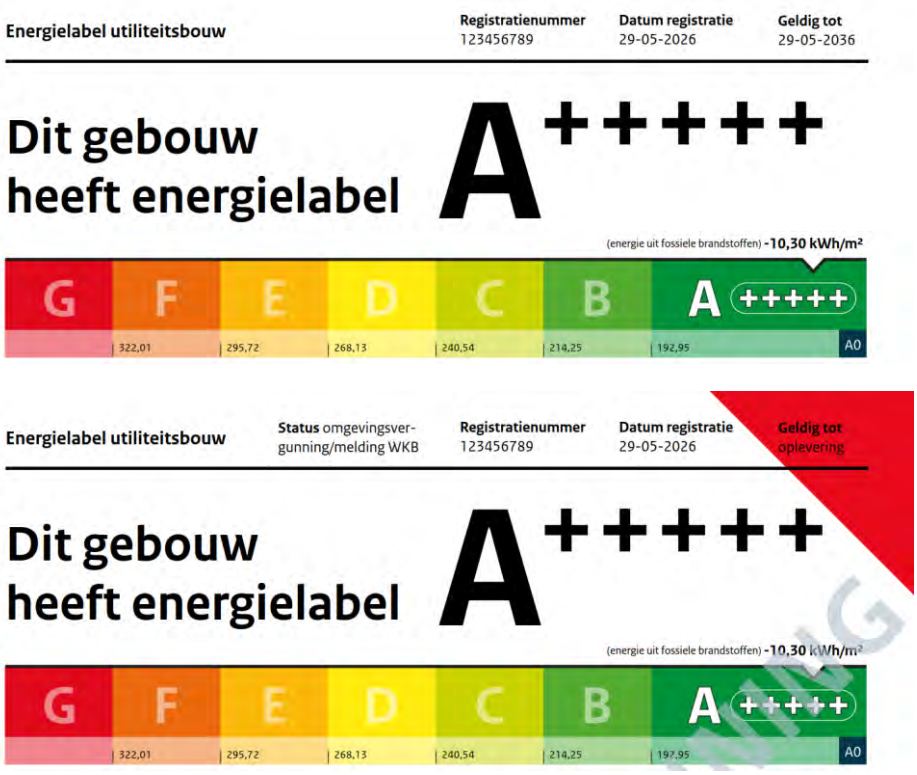
3.1 Overzicht type en geldigheid van het label

Op het label worden op de voorpagina de volgende gegevens getoond:

- Linksboven staat of het een Energielabel woningen of Energielabel utiliteitsbouw betreft.
- Status: hier kan staan ‘omgevingsvergunning/melding WKB’ bij voorlopige labels of ‘definitief’
- Registratienummer
- Datum registratie
- Geldig tot: hier kunnen twee dingen staan: als het gaat om een definitief label dan is dat een datum, en als het gaat om een voorlopig label dan staat er ‘oplevering’.

- Het utiliteitsbouwlabel kent drie varianten met betrekking tot de status:
- Status definitief: voor bestaande en opgeleverde gebouwen. Deze hebben altijd een adres en een geldig tot datum.
- Status omgevingsvergunning/melding WKB, geldig tot oplevering, adres bekend: bij aanvraag van de omgevingsvergunning, en waarbij het adres van het nieuwe gebouw al wel bekend is.
- Status omgevingsvergunning/melding WKB, geldig tot oplevering, adres onbekend: bij aanvraag van de omgevingsvergunning, en waarbij het adres van het nieuwe gebouw nog niet bekend is. Voor dit gebouw wordt dan een objectomschrijving getoond.

Door middel van onderstaande aanduiding is duidelijk op het label aangegeven of het een definitief of voorlopig energielabel betreft. Het onderste voorlopige label heeft over de gehele voorzijde een watermerk waarop staat ‘OMGEVINGSVERGUNNING MELDING WKB’.

figuur 4: aanduiding status op voorzijde label

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452001002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

3.2 Energielabel van het gebouw

Op de voorzijde van het label staat prominent de energielabelletter van het gebouw weergegeven. 2
Daarnaast zijn ook het primaire energiegebruik en een tabel met labelklassen opgenomen.
In de horizontale tabel wordt aan de rechterzijde, indien van toepassing, aangegeven of het gebouw voldoet aan labelklasse A0.

De energielabelletter (of lettercombinatie) wordt bepaald op basis van het primaire fossiele energiegebruik van het utiliteitsgebouw (EwePTot). Bij gebouwen met externe warmte- of koudelevering wordt hiervoor de Ewe_{PTot} op basis van het EMG-rendement van de externe warmte- of koudelevering gebruikt (in tegenstelling tot bij woningbouw, daar wordt het forfaitaire rendement van de externe warmte- of koudelevering gebruikt). De volgende labelklassen zijn mogelijk: A+++++, A++++, A+++, A++, A+, A, B, C, D, E, F en G.

Het primaire fossiele energiegebruik wordt boven de tabel weergegeven. De waarde wordt getoond met twee decimalen. In de gekleurde tabel staan de labelklassegrenzen die horen bij het utiliteitsgebouw (G t/m A+++++). Deze grenzen worden weergegeven in twee decimalen.

Voor utiliteitsgebouwen met een bouwjaar vanaf 2026, met uitzondering van units, kan de aanvullende aanduiding A0 worden toegekend. Het gebouw moet hiervoor voldoen aan de volgende voorwaarden:

- voldoen aan de BENG 1-eis
- voldoen aan de BENG 2-eis minus 10%
- voldoen aan de BENG 3-eis
- geen lokale uitstoot

3.3 Samenvatting bouwkundige kenmerken van het gebouw

Bij het kopje Isolatie van dit gebouw staat een samenvatting van de bouwkundige kenmerken van het gebouw. 3

tabel 1: samenvatting bouwkundige kenmerken voorzijde label

		Extra voorwaarde
Gevels:	- / +- / + / ++	Als er geen gevels zijn staat hier ‘niet van toepassing’
Daken:	- / +- / + / ++	Als er geen daken zijn staat hier ‘niet van toepassing’
Vloeren:	- / +- / + / ++	Als er geen vloeren zijn staat hier ‘niet van toepassing’
Ramen:	- / +- / + / ++	
Buitendeuren:	- / +- / + / ++	Als er geen deuren zijn staat hier ‘niet van toepassing’
Gevelpanelen:	+- / + / ++	Als er geen panelen zijn, is deze regel niet zichtbaar

De oppervlakte-gewogen gemiddelde R_c- en U-waarden worden niet getoond in de tabel. In plaats daarvan worden er categorieën gemaakt die met - t/m ++ aangegeven worden. Hierbij gelden de grenswaarden voor de gemiddelde R_c- en U-waarden volgens tabel 2.

tabel 2: grenswaarden gemiddelde R_c- en U-waarden

	-	+/-	+	++
Gevels	Rc ≤ 0,65	0,65 < Rc < 2,50	2,50 ≤ Rc < 4,70	Rc ≥ 4,70
Daken	Rc ≤ 0,70	0,70 < Rc < 2,50	2,50 ≤ Rc < 6,30	Rc ≥ 6,30
Vloeren	Rc ≤ 0,60	0,60 < Rc < 2,50	2,50 ≤ Rc < 3,50	Rc ≥ 3,50
Ramen	Uraam ≥ 5,0	5,0 > Uraam > 2,90	2,90 ≥ Uraam > 1,65	Uraam ≤ 1,65
Buitendeuren	Udeur ≥ 3,3	3,3 > Udeur > 2,70	2,70 ≥ Udeur > 2,00	Udeur ≤ 2,0
Gevelpanelen		Upaneel ≥1,45	1,45 > Upaneel > 1,40	Upaneel ≤ 1,40

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b2024145200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Opmerking: de indeling in isolatieklassen is voor woningbouw en utiliteitsbouw gelijkgetrokken, waarbij de klassenindeling van woningbouw leidend geweest is. Bij woningbouw zijn er streefwaarden, waarbij het de insteek is dat een woning die voldoet aan de nieuwbouw en/of streefwaarden, in de ++ klasse valt. De klassengrenzen zijn hierop aangepast.

Redenatie achter de gekozen grenswaarden voor gevels, daken, vloeren:
- Grenswaarde tussen - en +-: dezelfde grenswaarde die ook gehanteerd wordt voor het bepalen of een verbetermogelijkheid op het label verschijnt (zie beslisschema's bij pagina 3 en verder).
- Grenswaarde tussen +- en +: de waarde die hoort bij nieuwbouw vanaf 1992 (invoering Bouwbesluit).
- Grenswaarde tussen + en ++: nieuwbouweisen voor thermische isolatie per 2021, behalve bij vloeren waar de streefwaarde aangehouden is als grenswaarde. In principe is voor de grens tussen + en ++ uitgegaan van de nieuwbouweisen. Voor vrijwel alle componenten zijn de streefwaarden strenger dan de nieuwbouweisen. Een uitzondering daarop vormen de vloeren. De nieuwbouweis is daar R_c 3,70 en de streefwaarde is 3,50. Voorkomen moet worden dat een gebouw waarbij de vloeren geïsoleerd worden tot aan de streefwaarde toch niet in de klasse ++ valt. Daarom is alleen voor de vloeren de klassegrens op de streefwaarde gelegd.

Voor ramen geldt grofweg (uitgaande van de forfaitaire waarden uit NTA 8800 voor houten kozijnen of thermisch onderbroken kozijnen):
- klasse - = enkel glas
- klasse +- = dubbel glas en voorzetramen
- klasse + = HR t/m HR^{++} glas
- klasse ++ = nieuwbouw-eis (HR^{++} glas in verbeterde kozijnen of triple glas)

Voor buitendeuren zijn er in NTA 8800 maar twee typen (geïsoleerd en niet-geïsoleerd). Aangezien het hier gaat om een toets op gemiddelde U-waarde, zijn toch vier klassen gemaakt. De slechtste klasse: alle buitendeuren niet geïsoleerd, daarna oplopend via een aantal buitendeuren geïsoleerd naar alles geïsoleerd:
- klasse - = alle buitendeuren niet-geïsoleerd
- klasse +- = deels geïsoleerd/deels niet-geïsoleerd
- klasse + = deels geïsoleerd/deels niet-geïsoleerd
- klasse ++ = alle buitendeuren geïsoleerd

Bij gevelpanelen zijn drie klassen opgenomen: +-, + en ++. Dit is omdat gevelpanelen soms een constructie in een kozijn zijn, en andere keren eigenlijk onderdeel van de gevel zijn. Als we de lijn van gevelisolatie door zouden trekken, dan komen daar heel strenge eisen te staan voor de + en ++ categorie. Daarom is gekozen voor twee klassen (+- en +) en is bij het bekend worden van de streefwaarde (U_{paneel} = 1,4 W/m^{2}K) daar nog de ++ klasse aan toegevoegd zodat een gebouw waarbij panelen aanwezig zijn die geïsoleerd zijn tot de streefwaarde, in ieder geval in de ++ klasse valt.

3.4 Overzicht kenmerken installaties

Op het label staat op de voorpagina een overzicht van de hoofdtypen van de installaties bij 'Installaties in dit gebouw'.
Het betreft de volgende installaties:
- Verwarming
- Warm water
- Zonneboiler

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

- Ventilatie
- Koeling
- Verlichting
- Zonnepanelen
- Batterijopslag

3.4.1 Verwarming

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor verwarmingstoestellen weergegeven.

tabel 3: samenvatting hoofdtoestel verwarming voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Verwarming:	Elektrische verwarming
	Warmtepomp
	CR-ketel
	VR-ketel
	HR-100 ketel
	HR-104 ketel
	HR-107 ketel
	Lokale luchtverwarmer
	CR-luchtverwarmer
	VR-luchtverwarmer
	HR-100 luchtverwarmer
	HR-104 luchtverwarmer
	HR-107 luchtverwarmer
	Gas- of oliekachels per ruimte
	Gasgestookte warmtepomp
	Stoomketel
	Warmtekrachtkoppeling
	Biomassaketel
	Zonne-energiesysteem
	Warmtenet
	Onbekend verwarmingstoestel
	Overig verwarmingstoestel

- Het hoofdtoestel voor ruimteverwarming wordt als volgt bepaald door de NTA 8800-software: als er één verwarmingstoestel is, dan is dat het hoofdverwarmingstoestel. Zijn er meerdere verwarmingstoestellen dan wordt hier het preferente verwarmingstoestel van het verwarmings-systeem met het grootste aangesloten oppervlak getoond. Dit is naar verwachting de belangrijkste opwekker.
- Bij biomassa wordt in NTA 8800 onderscheid gemaakt tussen verschillende toestellen: pelletketel/pelletkachel/accumulerend toestel etc.) Dat onderscheid is te gedetailleerd om hier te gebruiken. Daarom is gekozen voor de vereenvoudigde aanduiding ‘biomassaketel’. Bij de technische details op het label wordt deze detailaanduiding voor biomassatoestellen wel aangegeven.
- Bij warmtepompen wordt geen nadere subaanduiding gegeven (bodem/buitenlucht/etc.) omdat bij nieuwere toestellen steeds vaker combinaties van bronnen of nieuwe bronnen gebruikt worden.
- Optie ‘overig’ is toegevoegd voor nieuwe technieken die niet onder een van de andere opties vallen.
- ‘Onbekend’ kan verschijnen als de adviseur het toestel niet heeft kunnen vaststellen (bijvoorbeeld omdat de ruimte waarin het verwarmingstoestel staat, niet toegankelijk was).

3.4.2 Warm water

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor verwarmingstoestellen voor warm water weergegeven.

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

tabel 4: samenvatting hoofdtoestel warm water voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Warm water	Indirect gestookte boiler
	Biomassaketel
	Badgeiser
	Keukengeiser
	Gasboiler
	Combitoestel
	Warmtekrachtkoppeling
	Warmtepomp
	Boosterwarmtepomp
	Elektrische boiler
	Kokendwaterkraan
	Elektrisch doorstroomtoestel
	Elektrisch toestel
	Zonneboiler met naverwarmer
	Warmtenet
	Warmte uit verwarmingssysteem
	Onbekend warmwatertoestel
	Overig warmwatertoestel

- Het hoofdtoestel voor warm water wordt als volgt bepaald door de NTA 8800-software: als er één tapwatertoestel is, dan is dat het hoofdtapwatertoestel. Zijn er meerdere tapwater-toestellen dan wordt hier het preferente tapwatertoestel van het systeem met het grootste aangesloten oppervlak getoond. Dit is naar verwachting de belangrijkste opwekker.
- NTA 8800 kent een enorme hoeveelheid verschillende subtypen combitoestellen (zoals: gasgestookt combitoestel zonder gaskeur/gasgestookt combitoestel met gaskeur, gasgestookt combitoestel met gaskeur CW, etc.). Die worden hier allemaal samengevoegd tot de hoofdcategorie ‘combitoestel’.
- Hetzelfde geldt voor de verschillende subtypen biomassatoestellen en warmtepompen.
- Optie ‘overig’ is toegevoegd voor nieuwe technieken die niet onder een van de andere opties vallen.
- ‘Onbekend’ kan verschijnen als de adviseur het toestel niet heeft kunnen vaststellen (bijvoorbeeld omdat de ruimte waarin het verwarmingstoestel staat niet toegankelijk was).

3.4.3 Zonneboiler

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor zonneboiler weergegeven. Dit geldt alleen voor gebouwen met als hoofdfunctie sport/logies/cel/gezondheidszorg met bed.

tabel 5: samenvatting zonneboiler voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Zonneboiler	Zonneboiler aanwezig
	Geen zonneboiler

3.4.4 Ventilatie

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor het ventilatiesysteem weergegeven.

tabel 6: samenvatting hoofdtoestel ventilatiesysteem voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Ventilatie	Natuurlijke ventilatie via ramen en/of roosters
	Mechanische toevoer met natuurlijke afvoer
	Natuurlijke toevoer met mechanische afzuiging
	Balansventilatiesysteem
	Gecombineerd ventilatiesysteem

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

- Het hoofdventilatiesysteem wordt als volgt bepaald door de NTA 8800-software: als er meerdere verschillende ventilatietypen zijn (A/B/C/D/E), dan wordt per ventilatiehoofdtype het aangesloten oppervlak gesommeerd. Op basis van die sommaties wordt bepaald welk ventilatiehoofdtype in het grootste gedeelte van het gebouw aanwezig is.
- De verschillende subtypen ventilatie (A2, C4c, etc.) worden niet getoond op het label.

3.4.5 Koeling

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor koeling weergegeven.

tabel 7: samenvatting koeling voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Koeling:	Geen koeling
	Absorptiekoeling
	Compressiekoeling
	Bodemkoeling, koudeopslag of vrijekoeling
	Externe koudelevering
	Onbekend koeltoestel
	Overig koeltoestel

- Het hoofdtoestel voor koeling wordt als volgt bepaald door de NTA 8800-software: als er één koeltoestel is, dan is dat het hoofdkoeltoestel. Zijn er meerdere koeltoestellen dan wordt hier het preferente koeltoestel van het systeem met het grootste aangesloten oppervlak getoond. Dit is naar verwachting de belangrijkste opwekker.

3.4.6 Verlichting

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor verlichting weergegeven.

tabel 8: samenvatting verlichting voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Verlichting:	Xx,x W/m^2 gemiddeld geïnstalleerd vermogen

3.4.7 Zonnepanelen

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor zonnepanelen weergegeven.

tabel 9: samenvatting zonnepanelen voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Zonnepanelen:	Xxxxx Wp
	Geen zonnepanelen

Het totale geïnstalleerde wattpiek vermogen van de PV-installatie wordt getoond.

3.4.8 Batterijopslag

In onderstaande tabel worden de mogelijke opties voor batterijopslag weergegeven.

tabel 10: samenvatting batterijopslag voorzijde label

	Mogelijke opties die kunnen verschijnen (er verschijnt er altijd maar 1)
Batterijopslag:	≥ 5 kWh
	Geen batterijopslag

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

3.5 Renovatiestandaard van dit gebouw

Op de voorzijde van het label wordt een gekleurde balk weergegeven, vergelijkbaar met de energielabelklassen, waarin de energiezuinigheid van het gebouw en de aanduiding van de renovatiestandaard zijn opgenomen. Op basis hiervan kan worden bepaald of het gebouw aan de renovatiestandaard voldoet. 5

- Het streepje van het doel (de Renovatiestandaard) staat altijd in het midden van het donker-groene gebied.
- Het primaire energiegebruik van het gebouw wordt steeds midden in het labelklassegebied weergeven (net als in balk bovenaan het label). Bij een A label zal de waarde rechts of links van het midden in het groene vlak worden getoond.
- Beide waarden worden op twee decimalen afgerond.

3.6 Energiebehoefte

De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen wanneer er sprake zou zijn van een standaard (C1) ventilatiesysteem. De energiebehoefte (EweH+C;nd;ventsys=C1) van het gebouw wordt uitgedrukt in kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte en wordt getoond met twee cijfers achter de komma op het energielabel. 6

De energiebehoefte die hier getoond wordt is de EP1-indicator.

3.7 Aanduiding CO_2-uitstoot

Op de voorzijde van het label wordt de CO_2-uitstoot van het gebouw weergegeven. Deze wordt uitgedrukt in kg CO_2 per m^2 per jaar. 7

3.8 Aanduiding aandeel hernieuwbare energie

De waarde die bij het aandeel hernieuwbare energie getoond wordt is de $RER_{PrenTot}$. 8

3.9 Over dit gebouw

- Adres: 9
  - Straatnaam + huisnummer (bij nog te bouwen utiliteitsgebouwen waarvan het adres nog niet bekend is, wordt een algemene objectomschrijving gebruikt)
  - Postcode
  - Woonplaats
- Bouwjaar
- Gebruiksoppervlakte
- Detailaanduiding (door EP-adviseur zelf in te vullen, bijvoorbeeld ‘kantoorunits 1e verdieping’ of ‘Etos’) - nodig omdat utiliteitsgebouwen meerdere energielabels kunnen hebben.
- Gebruiksfunctie of Gebruiksfuncties met het percentage van de betreffende gebruiksfunctie in het gebouw. De gebruiksfunctie met het hoogste percentage is de hoofdgebruiksfunctie.
- WLC-GWP Totaal (hele gebouw) wordt pas getoond bij energielabels na 01-2028.
- Energieadviseur:
  - Naam adviseur

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

4. Energielabel - pagina 2 uitleg en indicatoren

Energielabel utiliteitsbouw 2 van 7

Energielabel | Advies | Verbeter het gebouw | Technische details | Meer informatie

Uitleg energielabel en indicatoren

Doel van het energielabel

Het energielabel laat zien hoe zuinig het gebouw met energie omgaat. U kunt het gebruiken om dit gebouw te verbeteren en het voor te bereiden op de toekomst.

- Hoe groener het label, hoe zuiniger het gebouw.
- In 2050 willen we in Nederland en Europa dat gebouwen geen aardgas of andere fossiele energie meer gebruiken.
- Als het gebouw nog aardgas gebruikt voor verwarming, is het goed om alvast voorbereidingen te treffen.
- Dit energielabel laat zien welke mogelijkheden er zijn om het gebouw te verbeteren.

Hoe wordt het energielabel bepaald?
Het energielabel wordt bepaald door een energieadviseur. Die verzamelt technische informatie over het gebouw, zoals de isolatie, het type verwarming en koeling, het ventilatiesysteem en de verlichting. Daarna bepaalt een computerprogramma het energielabel. Hierbij wordt uitgegaan van een gemiddeld gebruik van het gebouw en het gemiddelde Nederlandse klimaat. Let op: het energielabel gaat alleen over het gebouw zelf. Het geeft geen informatie over het energiegebruik van apparatuur, zoals computers of proces-installaties. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als op de energierekening.

Dit zijn de resultaten van het gebouw		Toelichting	
	C 219,63 kWh/m²	**Energie uit fossiele brandstoffen** Hoe minder energie uit fossiele brandstoffen (zoals olie en aardgas) het gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel is. Het energielabel loopt van G (heel onzuinig) tot A⁺⁺⁺⁺⁺ (heel zuinig). Hoeveel fossiele energie het gebouw jaarlijks gebruikt, hangt af van de isolatie en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting. Bij gebruik van hernieuwbare energie, heeft het gebouw minder fossiele energie nodig. Hernieuwbare energie kunt u opwekken met bijvoorbeeld zonnepanelen, een zonneboiler of een warmtepomp.	10
	Wel lokale uitstoot	**Lokale uitstoot door fossiele brandstoffen** Om in 2050 geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken, willen we in Nederland stoppen met het gebruik van aardgas en olie in gebouwen. Voor het energielabel kijken we daarvoor alleen naar lokale uitstoot door de aanwezige gebouwinstallaties.	11
	Voldoet aan de Renovatiestandaard? ○ ja ◉ nee	**Renovatiestandaard** De Renovatiestandaard is een vrijwillige richtlijn voor de energieprestatie van utiliteitsgebouwen. Het is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die jaarlijks in het gebouw gebruikt mag worden. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 85,20 kWh/m² gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard.	12
	78,96 kWh/m²	**Energiebehoefte** De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw jaarlijks nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen de energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is jaarlijks 78,96 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.	13
CO_2	43,87 kg CO_2 eq/m²	**CO_2-uitstoot** Bij het gebruik van fossiele energie komt CO_2 vrij. Minder CO_2-uitstoot is belangrijk om de klimaatverandering tegen te gaan.	14
	0,0 %	**Aandeel hernieuwbare energie** Hernieuwbare energie (of duurzame energie) komt van de zon, biomassa, buitenlucht en uit de bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie. Hoe meer hernieuwbare energie het gebouw gebruikt, hoe minder fossiele energie nodig is.	15

figuur 5: velden op het energielabel op pagina 2

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241145200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Op pagina 2 van het energielabel zijn, na een korte inleiding over het doel van het energielabel, een overzicht met resultaten en bijbehorende indicatoren opgenomen.

De inleidende tekst maakt duidelijk wat het doel van het energielabel is en hoe dit wordt bepaald. Hierbij wordt toegelicht dat de energieadviseur informatie verzamelt en uitgaat van een gestandaardiseerd gebruik van het gebouw. Ook wordt uitgelegd dat het energiegebruik op het energielabel kan afwijken van het werkelijke energiegebruik op de energierekening.

Op deze pagina worden de indicatoren van pagina 1 herhaald en nader toegelicht. In de volgende paragrafen worden de verschillende teksten beschreven die op pagina 2 van het energielabel kunnen voorkomen.

4.1 Energie uit fossiele brandstoffen

10

De labelletter en het primaire fossiele energiegebruik van het gebouw wordt hier herhaald van pagina 1. De gebouwspecifieke waarde (Ewe_{PTot}), uitgedrukt in kWh/m^2 per jaar, geeft de primaire fossiele energie van een utiliteitsgebouw weer. Het primaire fossiele energiegebruik wordt op het label weergegeven met twee decimalen.

4.2 Lokale uitstoot door fossiele brandstoffen

11

In het overzicht wordt aangegeven of er bij het gebouw sprake is van lokale uitstoot. Dit wordt als volgt bepaald: indien in de berekening een opwekker voor ruimteverwarming of tapwater aanwezig is met als energiedrager aardgas of olie, wordt ‘Wel lokale uitstoot’ weergegeven. In alle overige gevallen wordt ‘Geen lokale uitstoot’ weergegeven.

4.3 Renovatiestandaard

12

Om te kunnen toetsen of het gebouw aan de Renovatiestandaard voldoet, worden zowel hoogte van de Renovatiestandaard (de eis), als de gerealiseerde energieprestatie (Ewe_{PTot}) van het gebouw getoond. Als Ewe_{PTot} lager is dan de Renovatiestandaard, dan voldoet het gebouw aan de Renovatiestandaard.

4.4 Energiebehoefte

13

De energiebehoefte, EP1-indicator wordt hier herhaald van pagina 1 en verder toegelicht.
De energiebehoefte wordt uitgedrukt in kWh per m^2 per jaar.

4.5 CO_2-uitstoot

14

De CO_2-uitstoot die samenhangt met het energiegebruik van het gebouw wordt hier weergegeven. Deze wordt uitgedrukt in kg CO_2/m^2 per jaar.

4.6 Aandeel hernieuwbare energie

15

Het aandeel hernieuwbare energie dat wordt benut voor het gebouw wordt hier weergegeven, uitgedrukt in %. Op het energielabel wordt dit aandeel weergegeven met één decimaal. De waarde die bij het aandeel hernieuwbare energie getoond wordt is de $RER_{PrenTot}$.

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

5. Advies - pagina 3 en 4 van het energielabel

Pagina 3 van het energielabel begint met een inleidende tekst over verbetermogelijkheden. Het doel van deze tekst is om duidelijk te maken dat de voorgestelde verbeterpunten mogelijke maatregelen zijn. Of deze verbetermogelijkheden daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden - uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit - is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Hier wordt verwezen naar de energieadviseur.

Afhankelijk van de huidige situatie in het gebouw zijn verbetermogelijkheden in een overzicht opgenomen. Als een verbetermogelijkheid niet van toepassing is, vervalt de gehele regel in de tabel. Indien er geen verbetermogelijkheden van toepassing zijn voor het gebouw, verschijnt de volgende tekst op het label: **'Dit gebouw** is al energiezuinig. Wilt u weten wat u nog kunt doen om het gebouw nóg zuiniger te maken? Neem dan contact op met uw energieadviseur.'

Bij het bepalen van de verbetermogelijkheden op het energielabel worden beslisschema's doorlopen. Deze beslisschema's zijn opgenomen in de bijlagen en bepalen of een verbetermogelijkheid op het energielabel wordt weergegeven. In de onderstaande tabel is aangegeven welke beslisschema's uit de bijlagen moeten worden gevolgd en welke verbeter-mogelijkheid op het energielabel wordt opgenomen.

tabel 11: o**verzicht beslisschema's verbetermogelijkheden energielabel**

	Beslisschema uit de bijlagen dat bepaalt of de maatregel (icoon, huidige situatie en verbeteradvies) getoond moet worden >>	Omschrijving: 'Uw situatie'	Omschrijving: 'Verbetermogelijkheden'
Gevels	Beslisschema 1	De gevel of een deel daarvan is nog niet geïsoleerd.	Pas gevelisolatie toe.
Daken*	Beslisschema 2	Het dak of een deel daarvan is nog niet geïsoleerd.	Isoleer het dak.
Vloeren*	Beslisschema 3	De vloer of een deel daarvan is nog niet geïsoleerd.	Pas vloerisolatie toe.
Ramen	Beslisschema 4	De ramen of een deel daarvan zijn nog niet geïsoleerd.	Pas HR++ glas, vacuümglas of triple (3-voudig) glas toe.
Buitendeur(en)*	Beslisschema 5	De buitendeuren of een deel daarvan zijn nog niet geïsoleerd.	Pas een geïsoleerde buitendeur toe.
Gevelpanelen*	Beslisschema 6	De gevelpanelen of een deel daarvan zijn nog niet geïsoleerd.	Isoleer de gevelpanelen.
Verwarming	Beslisschema 7	De verwarmingsinstallatie is niet energiezuinig.	Pas een energiezuinig en aardgasvrij verwarmingssysteem toe, zoals een warmtepomp of een warmtenet.
Douche-wtw	Beslisschema 8	Er is geen douche-wtw (douche-warmte-terug-wininstallatie) aanwezig.	Plaats een douche-wtw om de warmte van wegstromend douchewater opnieuw te gebruiken.

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

	Beslisschema uit de bijlagen dat bepaalt of de maatregel (icoon, huidige situatie en verbeteradvies) getoond moet worden >>	Omschrijving: 'Uw situatie'	Omschrijving: 'Verbetermogelijkheden'
Zonneboiler voor warm water en/of verwarming**	Beslisschema 9	Er is geen zonneboiler aanwezig.	Plaats een zonneboiler om warmte van de zon te gebruiken voor het (voor)verwarmen van warm water.
Energie-efficiënt ventilatiesysteem	Beslisschema 10	Het ventilatiesysteem is niet energiezuinig.	Pas een energiezuinig ventilatiesysteem toe met CO_2-regeling of warmteterugwinning.
	Beslisschema 11	Het ventilatiesysteem is niet energiezuinig.	Vervang oude (wisselstroom)ventilatoren door energiezuinige ventilatoren.
Koelinstallatie	Beslisschema 12	Er is een niet-efficiënte koelinstallatie aanwezig.	Gebouwen koelen kost energie. Pas een energiezuiniger koelsysteem toe om het energiegebruik te beperken.
Verlichting	Beslisschema 13	Er is geen energiezuinige verlichting aanwezig.	Pas energiezuinige LED-verlichting toe.
Zonnepanelen**	Beslisschema 14	Er zijn geen zonnepanelen.	Plaats zonnepanelen om stroom op te wekken.

* Deze verbetermogelijkheid kan alleen getoond worden indien daken, vloeren of gevelpanelen aanwezig zijn.

**Deze verbetermogelijkheid kan alleen getoond worden als het gebouw ook een dak heeft.

Verdere aandachtspunten bij de verbetermogelijkheden:

- De douche-wtw en zonneboiler zijn maatregelen die alleen maar mogelijk zijn voor gebouwen met een grote tapwatervraag, zoals logies, sport en gezondheidszorg met bedgebied.
- Bij batterijopslag is nooit een 'verbetermogelijkheid' opgenomen.

Op pagina 4 zijn aanvullende aandachtspunten bij de verbetermogelijkheden opgenomen. De onderwerpen Isolatie en kierdichting, Ventilatie, Installaties, Klimaatverandering en Monument worden standaard opgenomen op alle energielabels voor utiliteitsgebouwen. De invulling van het onderdeel Installaties kan variëren. Wanneer bij de warmteafgiftesystemen 'vloerverwarming' is opgenomen, wordt vermeld dat het gebouw beschikt over een lage-temperatuurafgiftesysteem (LT) en naar verwachting geschikt is voor verwarming met een lagere temperatuur. In alle andere gevallen, waarbij andere afgiftesystemen zijn opgenomen, wordt aangegeven dat niet bekend is of het gebouw over een LT-afgiftesysteem beschikt.

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

6. Verbeter het gebouw - pagina 5 van het energielabel

Op pagina 5 van het energielabel is praktische informatie opgenomen, evenals verwijzingen naar landelijke regelingen en subsidies voor verduurzaming. Ook wordt men er op deze pagina op gewezen dat het zichtbaar ophangen van het energielabel verplicht is in Nederland.

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452 00r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

7. Technische details - pagina 6 van het energielabel

Op de pagina 6 van het energielabel staan de meer gedetailleerde resultaten van de energielabelberekening van het gebouw. Er zijn twee varianten van deze pagina mogelijk: één voor gebouwen met een bouwjaar tot en met 2025 en één voor gebouwen met een bouwjaar vanaf 2026. Voor utiliteitsunits, zoals een kantoorunit in een bedrijfsverzamelgebouw zal ongeacht het bouwjaar, altijd de eerste situatie worden weergegeven.

In onderstaande figuren worden de velden op het energielabel voor beide situaties toegelicht.

16

Energiedragers	Finaal energiegebruik	Primaire fossiele energiegebruik
Elektriciteit [kWh/jaar]	365.139	529.452
Elektriciteitsopbrengst eigen perceel [kWh/jaar]	0	
Gas [kWh/jaar]	433.187	433.187
Warmte [kWh/jaar]	0	0
Koude [kWh/jaar]	0	0
Biomassa [kWh/jaar]	0	0
Stookolie [kWh/jaar]	0	0
Totaal [kWh/jaar]	**798.326**	**962.639**
Totaal [kWh/m²·jaar]	182,14	219,63

17

Energie-indicatoren	Waarde
Energiebehoefte (EP1) [kWh/m²·jaar]	78,96
Primaire fossiele energiegebruik (EP2) [kWh/m²·jaar]	219,63
Aandeel hernieuwbare energie (EP3) [%]	0,0

18

Type hernieuwbare energiebronnen	kWh/jaar
Hernieuwbare elektriciteit	0
Lokale omgevingswarmte	0
Lokale omgevingskoude	0
Lokaal opgewekte warmte uit biomassa	0
Hernieuwbare energie uit externe warmtelevering	0
Hernieuwbare energie uit externe koudelevering	0

19

Geometrische kenmerken	
Gebruiksoppervlakte	4.383 m²
Compactheid	0,93

figuur 6: onderdeel Overige resultaten energielabelberekening, situatie 1: bouwjaar voor 2026 en units

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

16

Energiedragers	Finaal energiegebruik	Primaire fossiele energiegebruik
Elektriciteit [kWh/jaar]	107.187	-45.144
Elektriciteitsopbrengst eigen perceel [kWh/jaar]	-138.321	
Gas [kWh/jaar]	0	0
Warmte [kWh/jaar]	0	0
Koude [kWh/jaar]	0	0
Biomassa [kWh/jaar]	0	0
Stookolie [kWh/jaar]	0	0
Totaal [kWh/jaar]	**-31.134**	**-45.144**
Totaal [kWh/m²·jaar]	-7,10	-10,30

18

Type hernieuwbare energiebronnen	kWh/jaar
Hernieuwbare elektriciteit	200.565
Lokale omgevingswarmte	27.869
Lokale omgevingskoude	0
Lokaal opgewekte warmte uit biomassa	0
Hernieuwbare energie uit externe warmtelevering	0
Hernieuwbare energie uit externe koudelevering	0

19

Geometrische kenmerken	
Gebruiksoppervlakte	4.383 m²
Compactheid	0,93

20

Voorwaarden emissievrij gebouw (A0)	Grens-waarde	Waarde	Voldoet?
Energiebehoefte (EP1) [kWh/m²·jaar]	≤ 90,00	75,55	Ja
Primaire fossiele energie-gebruik (EP2) [kWh/m²·jaar]	≤ 40,66	-10,30	Ja
Aandeel hernieuwbare energie (EP3) [%]	≥ 30,0	124,6	Ja
Geen uitstoot fossiel op eigen perceel	Ja	Ja	Ja
Gebouw voldoet aan A0			**Ja**

figuur 7: onderdeel ‘Overige resultaten energielabelberekening’, situatie 2: bouwjaar vanaf 2026 exclusief units

7.1.1 Energiedragers

16

In deze tabel is het jaarlijkse energiegebruik van het gebouw uitgesplitst naar verschillende energiedragers, zoals elektriciteit en gas. Per energiedrager wordt onderscheid gemaakt tussen finaal en primair fossiel energiegebruik. De totalen zijn weergegeven in kWh per jaar en per m² gebruiksoppervlak.

7.1.2 Energie-indicatoren

17

Deze tabel bevat de belangrijkste indicatoren waarop het energielabel is gebaseerd:

- Energiebehoefte (EP1): de hoeveelheid energie die nodig is voor verwarming en koeling.
- Primaire fossiele energiegebruik (EP2): de belangrijkste indicator voor het energielabel.
- Aandeel hernieuwbare energie (EP3): het percentage energie dat afkomstig is uit hernieuwbare bronnen.

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b202414520or002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

18

7.1.3 Typen hernieuwbare energiebronnen

In deze tabel wordt weergegeven in hoeverre gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energie, zoals:

- hernieuwbare elektriciteit
- lokale omgevingswarmte of -koude
- biomassa

De waarden worden weergegeven in kWh per jaar.

19

7.1.4 Geometrische kenmerken

Dit onderdeel bevat geometrische kenmerken van het gebouw die van invloed zijn op de energieprestatie:

- Gebruiksoppervlakte: het oppervlak van het gebouw in m².
- Compactheid: een maat voor de verhouding tussen verliesoppervlak en gebruiksoppervlakte.

7.1.5 Voorwaarden emissievrij gebouw (A0)

De A0-tabel wordt alleen weergegeven bij nieuwbouw, dat wil zeggen een bouwjaar vanaf 2026 en indien het geen unit betreft. In deze tabel wordt getoetst of het gebouw voldoet aan de eisen voor een emissievrij gebouw (A0).

Om te voldoen aan A0 moet een gebouw voldoen aan, de volgende voorwaarden: 20

- De eis voor de energiebehoefte (EP1).
- De eis voor het primaire fossiele energiegebruik (EP2), waarbij een 10% strengere grenswaarde geldt.
- De eis aan het aandeel hernieuwbare energie (EP3).
- Geen uitstoot van fossiele energie op het eigen perceel.

Onderaan de tabel wordt weergegeven of het gebouw in totaal voldoet aan de A0-eisen.

7.1.6 WLC-GWP

De tabel met WLC-GWP getallen per fase, wordt pas vanaf 01-2028 op het energielabel weergegeven. Deze is nu ook nog niet zichtbaar op het voorbeeld energielabel. WLC-GWP staat voor Whole Life Cycle - Global Warming Potential. Dit geeft aan hoeveel broeikasgassen vrijkomen bij de bouw, het (energie)gebruik en de sloop van een gebouw. Het laat zien hoeveel het gebouw bijdraagt aan de opwarming van de aarde, uitgedrukt in CO_2-equivalenten. WLC-GWP wordt steeds belangrijker in de bouw, vooral bij het maken van de juiste (duurzame) materiaalkeuzes en het ontwerpen van energiezuinige gebouwen. In de tabel staat de WLC-GWP score per levensfase van het gebouw vermeld.

7.1.7 Toelichting

Onderaan de pagina met de overige resultaten energielabel is een toelichting voor de verschillende begrippen van de energie-indicatoren opgenomen. Ook hier zijn twee varianten van deze pagina mogelijk: één voor gebouwen met een bouwjaar tot en met 2025 en één voor gebouwen met een bouwjaar vanaf 2026.

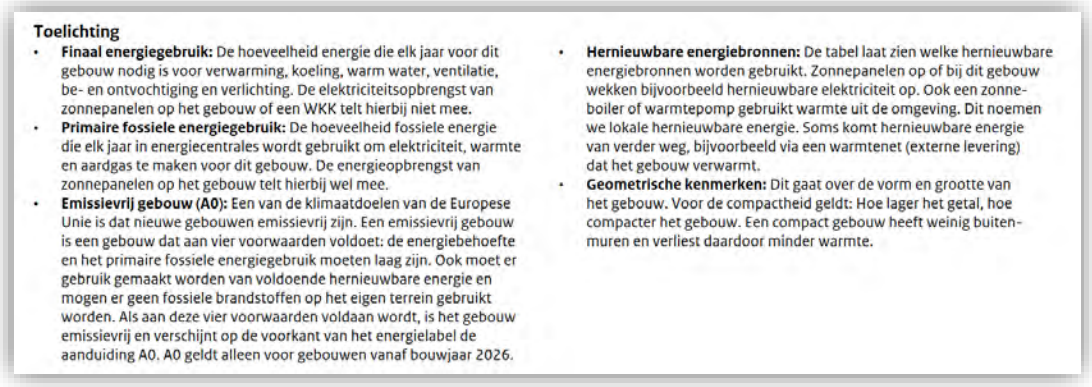
t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Toelichting

- **Finaal energiegebruik:** De hoeveelheid energie die elk jaar voor dit gebouw nodig is voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, be- en ontvochtiging en verlichting. De elektriciteitsopbrengst van zonnepanelen op het gebouw of een WKK telt hierbij niet mee.
- **Primaire fossiele energiegebruik:** De hoeveelheid fossiele energie die elk jaar in energiecentrales wordt gebruikt om elektriciteit, warmte en aardgas te maken voor dit gebouw. De energieopbrengst van zonnepanelen op het gebouw telt hierbij wel mee.
- **Hernieuwbare energiebronnen:** De tabel laat zien welke hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Zonnepanelen op of bij dit gebouw wekken bijvoorbeeld hernieuwbare elektriciteit op. Ook een zonneboiler of warmtepomp gebruikt warmte uit de omgeving. Dit noemen we lokale hernieuwbare energie. Soms komt hernieuwbare energie van verder weg, bijvoorbeeld via een warmtenet (externe levering) dat het gebouw verwarmt.
- **Geometrische kenmerken:** Dit gaat over de vorm en grootte van het gebouw. Voor de compactheid geldt: Hoe lager het getal, hoe compacter het gebouw. Een compact gebouw heeft weinig buitenmuren en verliest daardoor minder warmte.

figuur 8: onderdeel Toelichting, bouwjaar voor 2026 en units

Toelichting

- **Finaal energiegebruik:** De hoeveelheid energie die elk jaar voor dit gebouw nodig is voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, be- en ontvochtiging en verlichting. De elektriciteitsopbrengst van zonnepanelen op het gebouw of een WKK telt hierbij niet mee.
- **Primaire fossiele energiegebruik:** De hoeveelheid fossiele energie die elk jaar in energiecentrales wordt gebruikt om elektriciteit, warmte en aardgas te maken voor dit gebouw. De energieopbrengst van zonnepanelen op het gebouw telt hierbij wel mee.
- **Emissievrij gebouw (A0):** Een van de klimaatdoelen van de Europese Unie is dat nieuwe gebouwen emissievrij zijn. Een emissievrij gebouw is een gebouw dat aan vier voorwaarden voldoet: de energiebehoefte en het primaire fossiele energiegebruik moeten laag zijn. Ook moet er gebruik gemaakt worden van voldoende hernieuwbare energie en mogen er geen fossiele brandstoffen op het eigen terrein gebruikt worden. Als aan deze vier voorwaarden voldaan wordt, is het gebouw emissievrij en verschijnt op de voorkant van het energielabel de aanduiding A0. A0 geldt alleen voor gebouwen vanaf bouwjaar 2026.
- **Hernieuwbare energiebronnen:** De tabel laat zien welke hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Zonnepanelen op of bij dit gebouw wekken bijvoorbeeld hernieuwbare elektriciteit op. Ook een zonneboiler of warmtepomp gebruikt warmte uit de omgeving. Dit noemen we lokale hernieuwbare energie. Soms komt hernieuwbare energie van verder weg, bijvoorbeeld via een warmtenet (externe levering) dat het gebouw verwarmt.
- **Geometrische kenmerken:** Dit gaat over de vorm en grootte van het gebouw. Voor de compactheid geldt: Hoe lager het getal, hoe compacter het gebouw. Een compact gebouw heeft weinig buitenmuren en verliest daardoor minder warmte.

figuur 9: onderdeel Toelichting, bouwjaar vanaf 2026

t:\rvo\hdd_evo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452000r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

8. Meer informatie - laatste pagina van het energielabel

Op de laatste pagina van het label is meer informatie opgenomen over de werkwijze van de energieadviseur, vragen of klachten en een disclaimer.

8.1 Zo gaat de energieadviseur te werk

Zo gaat de energieadviseur te werk

De energieadviseur verzamelt technische informatie over het gebouw, bijvoorbeeld over de isolatie, verwarming en ventilatie. De energieadviseur volgt vaste regels om het gebouw op te meten en in het rekenprogramma in te voeren. In sommige gevallen worden in de berekening aannames gedaan. De energieadviseur wordt gecontroleerd door de certificerende instelling.

Energieadviseur

Naam
Naam Energieadviseur

Vakbekwaamheidsnummer
1111.2222.3333

Certificaathouder
Naam Certificaathouder

Certificerende instelling
Naam Certificerende Instelling

Kijk voor de contactgegevens op:
www.centraalregistertechniek.nl/energielabel/bedrijven/utiliteitsgebouw

Bepalingsmethode
Dit energielabel is opgesteld met de bepalingsmethode NTA 8800:2025.

figuur 10: onderdeel Zo gaat de energieadviseur te werk

- Gegevens van de adviseur die het label geregistreerd heeft:
  - Naam adviseur
  - Vakbekwaamheidsnummer
  - Certificaathouder
  - Certificerende instelling
  - Bepalingsmethode

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

8.2 Vragen of klachten?

Vragen of klachten?

Ik heb een vraag over dit energielabel
Bent u eigenaar van het gebouw?
Neem dan eerst contact op met de energieadviseur. Hij of zij kan uitleggen met welke gegevens is gewerkt en wat het resultaat betekent.

Bent u huurder van het gebouw?
Neem dan contact op met uw verhuurder. De verhuurder kan contact opnemen met de certificaathouder om de vraag te bespreken en uitleg te geven.

Ik heb een klacht over dit energielabel
Ga dan naar: www.klacht-energielabel.nl
Hier vindt u meer uitleg en een klachtenformulier.

Ik heb een algemene vraag over het energielabel
Kijk voor veel gestelde vragen over het energielabel op:
www.rvo.nl/energielabel-utiliteitsbouw

figuur 11: onderdeel Vragen of klachten?

8.3 Disclaimer

Disclaimer

De verbetermogelijkheden die op het energielabel staan, zijn kosteneffectieve mogelijkheden op het moment dat het energielabel wordt gemaakt. Of de verbetermogelijkheden verantwoord toegepast kunnen worden vanuit comfort, gezondheid en kosten, hangt af van de specifieke situatie. U kunt hier geen rechten aan ontlenen. Het is altijd slim om professioneel advies te vragen.

Dit document is digitaal ondertekend. Dit betekent dat u een echt energielabel heeft dat geregistreerd is bij RVO. U kunt meer informatie vinden op: **www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid**

figuur 12: onderdeel Disclaimer

t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241145200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

8.4 Extra adrespagina

Na de laatste pagina van het energielabel kan een extra pagina volgen. Dit is het geval wanneer er voor het gebouw meerdere adressen zijn opgegeven bij het energielabel. Op deze extra pagina worden dan de verschillende adressen vermeld.

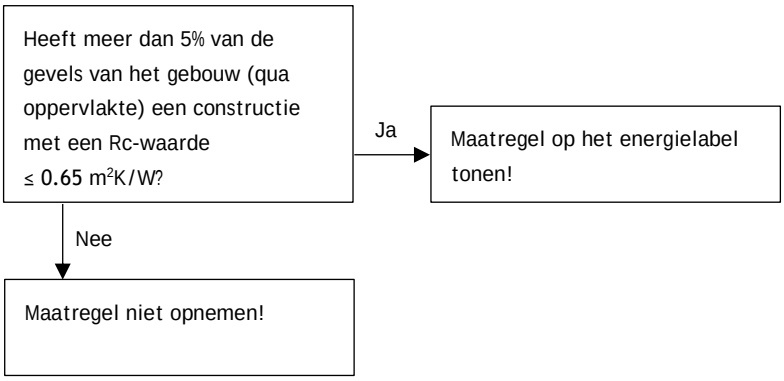
t:\rvo\hdd_evvo\publicaties\publicaties_publicaties duurzaam_rapporten duurzaam 2026\b20241452200r002 achtergronddocument energielabel utiliteitsbouw_alt.docx 03-07-2026

Bijlage 1

Titel	Beslisschema's verbetermogelijkheden

Beslisschema 1

Energiebesparende maatregel: gevelisolatie

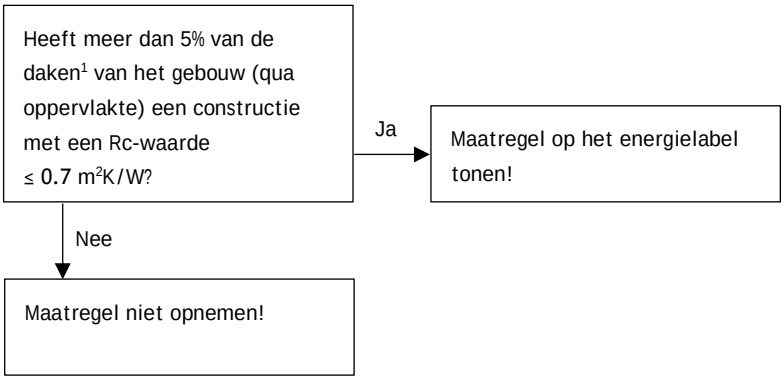

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.4. geeft een forfaitaire waarde van R_c 0,69 m^2K/W voor een (na)geïsoleerde gevel voor een gebouw van voor 1965. Dit is de slechtste forfaitaire waarde voor een (na)geïsoleerde gevel in de NTA. Met andere woorden: gevels met een R_c onder 0,69 zijn naar alle waarschijnlijkheid niet geïsoleerd → daarom grenswaarde voor tonen maatregel op ≤ 0,65 m^2K/W gezet om enige marge te hebben.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw met een gevel die grotendeels wel geïsoleerd is toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 2

Energiebesparende maatregel: dakisolatie

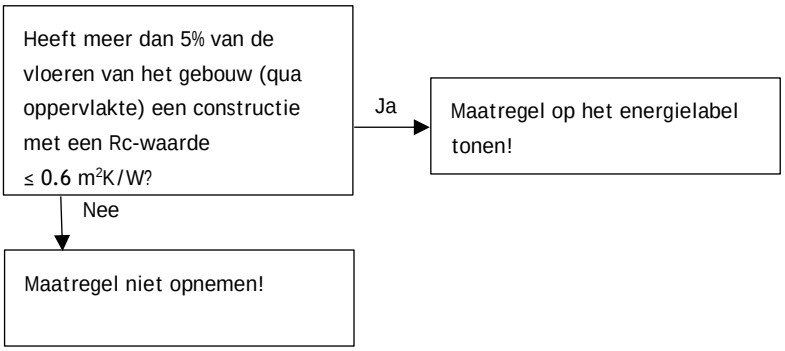

1) Het betreft hier zowel platte en hellende daken exclusief dakramen. Indien er zowel platte als hellende daken zijn dan heeft de 5% betrekking op het gesommeerde oppervlak.

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.4. geeft een forfaitaire waarde van R_c 0,72 m^2K/W voor een (na)geïsoleerd dak voor een gebouw van voor 1965. Dit is de slechtste forfaitaire waarde voor een (na)geïsoleerd dak in de NTA. Met andere woorden: daken met een R_c onder 0,72 zijn naar alle waarschijnlijkheid niet geïsoleerd → daarom grenswaarde voor tonen maatregel op ≤ 0,70 m^2K/W gezet om enige marge te hebben.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw met een dak dat grotendeels wel geïsoleerd is toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 3

Energiebesparende maatregel: vloerisolatie

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.4. geeft een forfaitaire waarde van R_c 0,65 m^2K/W voor een (na)geïsoleerde vloer voor een gebouw van voor 1965. Dit is de slechtste forfaitaire waarde voor een (na)geïsoleerde vloer in de NTA. Met andere woorden: vloeren met een R_c onder 0,65 zijn naar alle waarschijnlijkheid niet geïsoleerd → daarom grenswaarde voor tonen maatregel op ≤ 0,60 m^2K/W gezet om enige marge te hebben.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw met een vloer die grotendeels wel geïsoleerd is toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 4

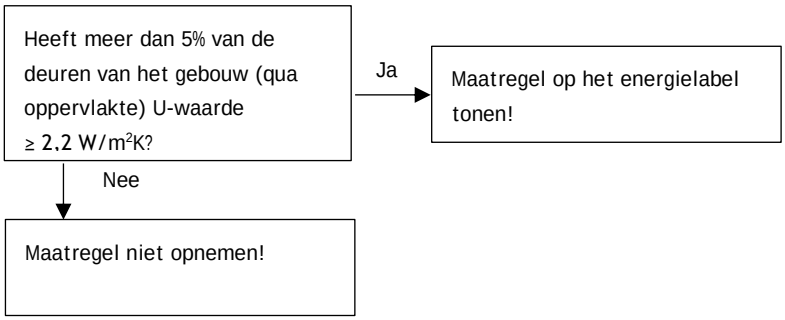
Energiebesparende maatregel: Ramen met HR++ beglazing, vacuümglas of 3-voudig glas

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.8. geeft een forfaitaire waarde voor ramen. De slechtste waarde voor dubbelglas/voorzetraam met het slechtste kozijn is 4,1 W/m^{2}K. Enkel glas heeft U-waarden tussen 5,1 en 6,2 W/m^{2}K. Met andere woorden boven een U van 4,1 is er naar alle waarschijnlijkheid sprake van enkel glas. Grenswaarde voor tonen maatregel op ≥ 5,0 W/m^{2}K gezet om enige marge te hebben.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw met nog enkele niet vervangen ramen toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 5

Energiebesparende maatregel: geïsoleerde buitendeur(en)

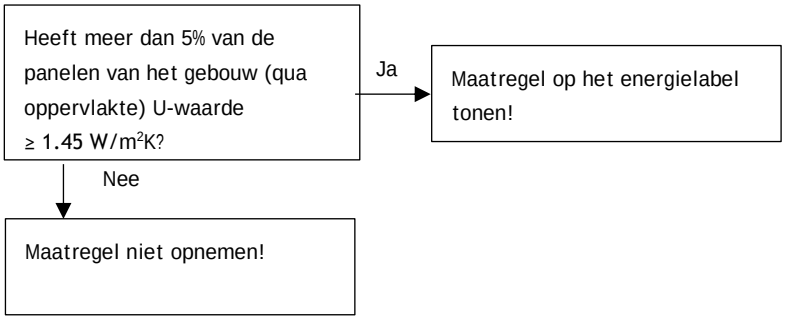

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.10. geeft forfaitaire waarden voor deuren. Onder de tabel I.10 staat expliciet vermeld dat een geïsoleerde deur, een deur is met een U-waarde die niet hoger is dan 2,2 W/m²K. Daarom toets op deze waarde.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw nog enkele niet vervangen deuren toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 6

Energiebesparende maatregel: geïsoleerde gevelpanelen

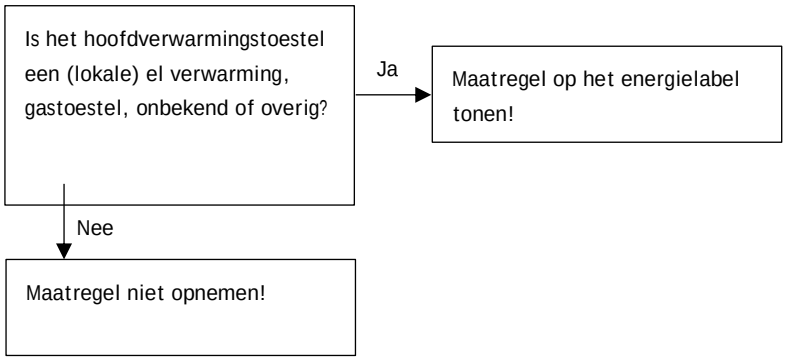

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- NTA 8800 tabel I.4. geeft een forfaitaire waarde van R_c 0,54 m^2K/W voor een (na)geïsoleerd paneel voor een gebouw van voor 1965. Dit is de slechtste forfaitaire waarde voor een (na)geïsoleerd paneel in de NTA. Met andere woorden: panelen met een R_c onder 0,54 zijn naar alle waarschijnlijkheid niet geïsoleerd. Omdat panelen niet met een R_c-, maar met een U-waarde ingevoerd worden in de NTA, is de R_C-waarde omgerekend naar een U-waarde. Rekening houdend met een R_{si} van 0,13 en een R_{se} van 0,04, wordt een U-waarde van 1,41 W/m^2K berekend. Op basis daarvan grenswaarde voor tonen maatregel op ≥ 1,45 m^2K/W gezet om enige marge te hebben.
- 5%-grens opgenomen om te voorkomen dat bij een gebouw met panelen die grotendeels wel geïsoleerd is toch de maatregel verschijnt.

Beslisschema 7

Energiebesparende maatregel: energiezuinig verwarmingstoestel voor verwarming en/of warm water

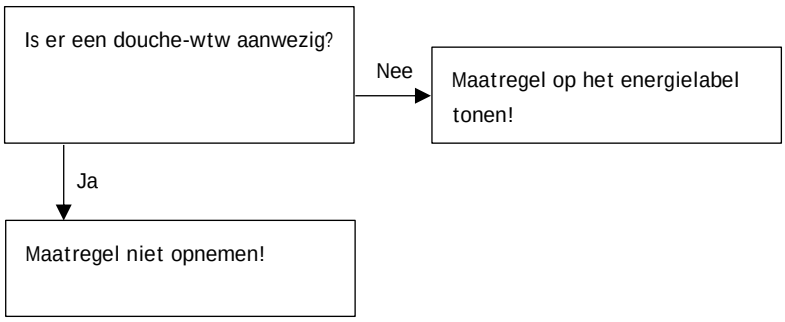

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Maatregel tonen bij alle gastoestellen (lokaal, CV-toestellen, luchtverwarming, gaswarmtepompen, WKK).
- Maatregel wordt dus niet getoond bij elektrische warmtepompen, alle biomassa toestellen, externe warmte.

Beslisschema 8

Energiebesparende maatregel: Douchewater-warmteterugwinsysteem

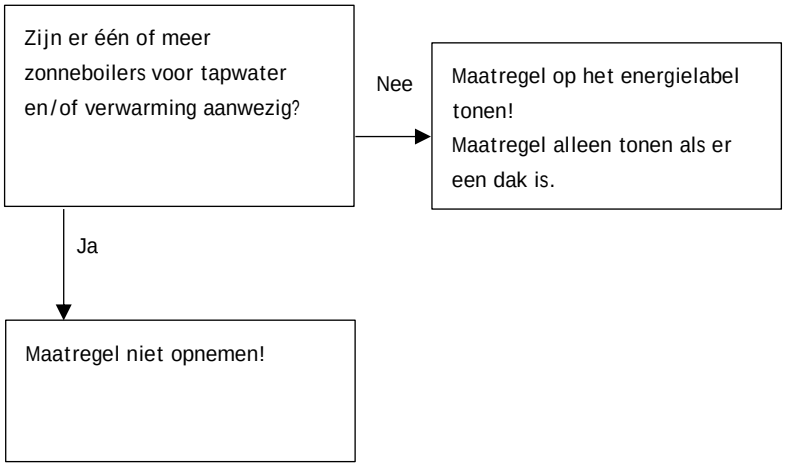

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Maatregel alleen tonen bij gebouwen met een hoge tapwatervraag (dus gebouwen met hoofdgebruiksfunctie sport/cel/logies of zorg met bed)
- Maatregel tonen als er nog geen douche WTW aanwezig is.

Beslisschema 9

Energiebesparende maatregel: zonneboiler voor warm water

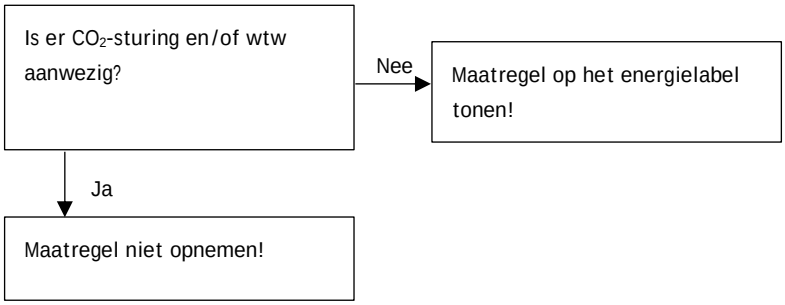

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Maatregel alleen tonen bij gebouwen met een hoge tapwatervraag (dus gebouwen met hoofdgebruiksfunctie sport/cel/logies of zorg met bed).
- Maatregel tonen als er nog geen zonneboiler aanwezig is en als er wel een dak aanwezig is.

Beslisschema 10

Energiebesparende maatregel: Energie-efficiënt ventilatiesysteem

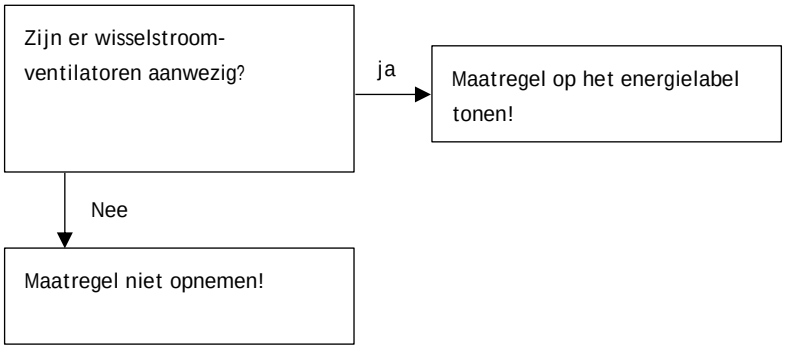

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Toetsing op ventilatiesubtypen. Maatregel verschijnt als er een ventilatiesysteem toegepast wordt zonder CO_2-sturingen en/of WTW. Als er een tijdsturing op het ventilatiesysteem is, wordt de maatregel wel getoond.

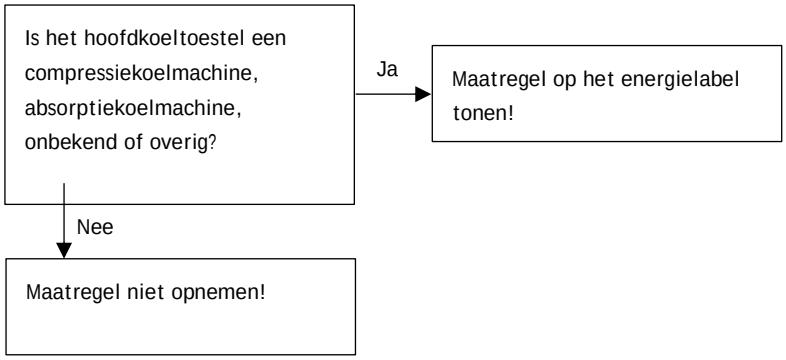
Beslisschema 11

Energiebesparende maatregel: ventilatie-unit met gelijkstroomventilator(en)

Beslisschema 12

Energiebesparende maatregel: energiezuinig koeltoestel

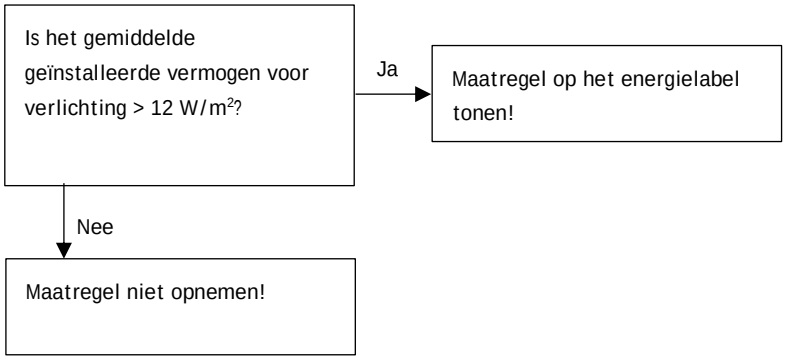

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Maatregel tonen bij compressie en absorptiekoeling.
- Dus bij Geen koeling/Bodemkoeling/Koudeopslag/Vrije koeling/Externe Koudelevering wordt de maatregel niet getoond.

Beslisschema 13

Energiebesparende maatregel: energiezuinige (LED) verlichting

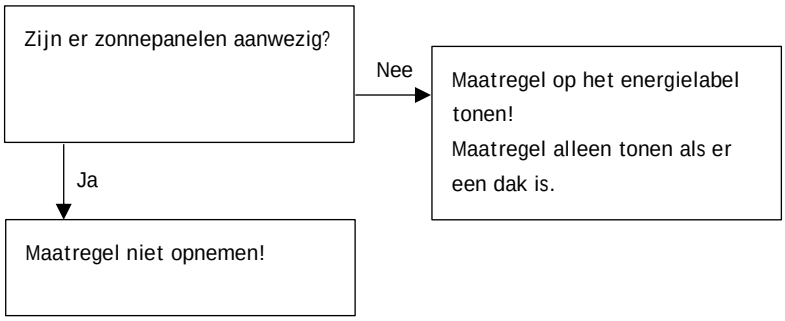

Toelichting op gehanteerde grenswaarde:

- Zelfde grenswaarde aangehouden als in de oude ISSO-publicatie (12 W/m^2). Is een arbitraire keuze, maar voor meeste gebruiksfuncties zal dit betekenen dat er (waarschijnlijk) nog geen LED is toegepast.

Beslisschema 14

Energiebesparende maatregel: Zonnepanelen voor elektriciteitsopwekking

Dit is een publicatie van:
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
Contact
www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | juni 2026
Publicatienummer: RVO-118-2026/RP-DUZA

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.